

VII. kolokvium mladých jazykovědců

Zdeňka Tichá

[Posudky a zprávy]

[\(pdf\)](#)

-

[259]Ve dnech 3.–5. prosince 1997 proběhlo v neformálním prostředí univerzitní chaty v Modre-Piesku *Kolokvium mladých jazykovědců*. Bylo to v pořadí již sedmé setkání určené pro lingvisty mladší 35 let. Na kolokvium přijali pozvání milí hosté O. Martincová, K. Buzássyová a J. Horecký, kteří svými cennými radami a připomínkami přispěli do diskuse. Setkání mladých jazykovědců zahájil předseda Jazykovedného sdružení SAV S. Ondrejovič a všechny účastníky přivítala také hlavní organizátorka setkání M. Nábělková.

[260]Kolokvium otevřel svým příspěvkem o rukopisných zpěvnících 16.–19. století v archivech v Užhorodu a ve Lvově P. **Žeňuch** (Slavistický kabinet SAV Bratislava), který tak zároveň uvedl první tematický blok týkající se historického vývoje jazyka. Ten pokračoval příspěvkem M. **Sitárové** (JÚLŠ Bratislava) *Výskum lexiky administratívno-právnych písomností z predpisovného obdobia*, v němž se autorka na základě zápisů ze soudních jednání v 16.–18. století v Trnavě zamýšlela nad pojmenováním osob v úředním styku. Účastníky kolokvia zaujalo též téma referátu M. **Lauersdorfa** (University of Kansas Lawrence) *Kultúrna slovenčina administratívno-právnych textov 16. storočia*, který provedl morfologickou a fonologickou analýzu korpusu 152 textů pocházejících ze 16. století. Na substantivizovaná adjektiva označující dávky, poplatky ap. se zaměřila M. **Vajdllová** (ÚJČ AV ČR Praha) v příspěvku nazvaném *Ze staročeského slovníku*. Na obsáhlém materiálu dokumentovala výskyt těchto lexikálních jednotek a pozornost věnovala rovněž otázce substantivizovaných adjektiv obecně.

K. **Zawilska** (Instytut filologii polskiej WSP w Olsztynie) vystoupila s referátem *Toruńskie gazety rękopiśmienne jako źródło badań filologicznych*. Z. **Braunštejnová** (ÚJČ AV Praha) se ve svém příspěvku *Přirovnání ve staré češtině* zabývala otázkou, do jaké míry lze ve staré češtině nalézt zárodky dnešních ustálených spojení. Do problematiky furlánského jazyka (patřícího do skupiny románských jazyků, k tzv. jazykům rétorománským) uvedl přítomné G. **Cadorini** (FF UK Praha), který se v pojednání *Před tvorbou furlánské odborné terminologie* zamýšlel nad tvorbou furlánské lingvistické terminologie a nad otázkou uplatnění menšinového jazyka ve vědecké praxi všeobecně. Na řeč jako na charakterizační prvek postav v literárním díle se ve svém příspěvku soustředila Z. **Čížiková** (FF Belehrad) a M. **Glücková-Szabóová** (KVPŠ Ostrihom) ve svém referátu *Slovenské písomnictvo v Maďarsku po roku 1918* připomněla historii slovenských učebnic v Maďarsku. S. **Szabolcz** (FF UK Bratislava) se v příspěvku *K výskumu jazyka maďarskej tlače na Slovensku* zabýval jazykovými jevy charakteristickými pro jazyk maďarských novin vydávaných v Maďarsku a pro jazyk maďarských novin vydávaných na Slovensku. V lexiku maďarských novin vydávaných na Slovensku nalézají jisté odchylky, způsobené pravděpodobně vlivem slovenštiny. Vliv šarišského nářečí na romštinu nastínila ve svém příspěvku *Interference vo fónických systémoch slovenčiny a rómštiny* E. **Frühaufová** (PdF UP Prešov).

Problematiku toponym a exonym prezentoval ve svém referátu *Exonyma a jejich fungování v jazyce* M. **Harvalík** (ÚJČ AV ČR Praha), který se zaměřil především na vznik exonym a jejich místo ve všeobecném kulturním povědomí. L. **Králík** (JÚLŠ SAV Bratislava) se v příspěvku nazvaném *Z problematiky preneseného používania etnoným v slovenčine* zamýšlel nad vývojem významu etnonyma *tatár* a jeho odvozenin. Toponyma v komunikaci malých sociálních skupin byla středem zájmu J. **Krška** (FHV UMB Banská Bystrica), který se ve svém příspěvku soustředil na dětské a mládežnické mikrosociety. P. **Odaloš** (PedF UMB Banská Bystrica) ve svém referátu připomněl, jakými způsoby se tvoří v současnosti názvy firem. Posledním příspěvkem prvního dne konference byl referát J. **Štefanoviče** (EF STU Bratislava) o zpracovávání přirozeného jazyka pomocí počítačů.

Druhý den setkání mladých jazykovědců byl zahájen příspěvkem M. **Gigera** (Slavistický seminář Curych), který se vyjádřil k typologickému postavení horní lužické srbštiny mezi západoslovanskými jazyky a soustředil se zejména na porovnání horní lužické srbštiny s češtinou. [261]Příspěvek *Nesklonnosť v slovanských jazykoch* U. **Doleschalové** (Videň) zaujal posluchače zejména v otázce tzv. strukturních parametrů vzniku nesklonnosti. V. **Stefanczyk** (Uniwersytet Jagielloński Kraków) hovořil o funkci vokativu v polštině. C. A. **Hidalgo** (FHPV PU Prešov) se v příspěvku *Sloveso ako jeden z možných prívlastkov podmetu* soustředil na možnost různé interpretace jediné věty. J. **Wachtarczyková** (JÚLŠ Bratislava) přednesla teoretickou úvahu na téma *Niektoré teoreticko-metodologické problémy skúmania dynamiky vývoja súčasného jazyka*. Konceptem nového modelu výuky cizích jazyků se zabýval P. **Brunda** (OPF SU Karviná).

V dalším dopoledním bloku byly předneseny zajímavé referáty, k nimž patří příspěvek D. **Unuka** (PF Maribor) *Besedotvorje v zahodnih prleških govorih* a M. M. **Nowakowske** (Łódź) *Słowotwórcze i leksykalne formacje będące nazwami osób wykonujących czynności zawodowe*. Velký ohlas vzbudil referát L. **Liptákové** (PdF PU Prešov) *Okazionalna slowotvorba*, v němž autorka na základě korpusu 1200 jednotek analyzovala motivaci okazionalismů zachycených v mluvené řeči. M. **Nilsson** (Göteborg) ve svém příspěvku *Porovnanie fonologických podmienok vokalizácie neslabičných predložiek v češtine a slovenčine z hľadiska rekčnej fonológie* dokumentoval na jazykovém materiálu distribuci předložek a podmíněnost jejich vokalizace v češtině, slovenštině a polštině.

Odpoledne bylo zahájeno příspěvkem M. **Mlčocha** (PedF UP Olomouc) *Současná česká žurnalistika a její lingvistická reflexe*, v němž autor připomněl mj. vývoj české žurnalistiky po roce 1948 a její současný stav. J. **Beňová** (FF UK Bratislava) ve svém referátu shrnula výsledky výzkumu, který byl zaměřen na zvukovou kulturu řeči na jevišti Slovenského národního divadla. Příspěvek *Komunikace v reklamě* autorky M. **Javorské** (OPF SU Karviná) přednesl J. **Mezulánik** (OPF SU Karviná). Autorka se soustředila zejména na otázku barev, kontrastu a na problematiku hudební složky reklamy. J. **Mezulánik** pak přednesl i svůj příspěvek *Přitažlivost gramatické formy kladných a záporných výrazů*, ve kterém hodnotil psycholingvistické aspekty kladu a záporu v argumentaci manažerů. Nad jazykem inzerátů, jejich rozdělením i strukturou se zamýšlela L. **Urbancová** (FHV UMB Banská Bystrica). L. **Hašová** (ÚJČ AV ČR Praha) dokumentovala na přepisu rozhovoru posloupnost témat v běžné komunikaci. Na otázku, zda je proxemika základním modifikátorem dialogu, se pokusila odpovědět O. **Škvareninová** (FF UK Bratislava) v příspěvku *Proxemika – základný modifikátor dialógu*.

Tematiku slov cizího původu v jiném jazyce zahájila svým vystoupením M. **Bystrianska** (FHPV Prešov). V referátu nazvaném *Galicizmy ve slovenčine* se zabývala otázkou adaptace

francouzských slov ve slovenštině a otázkou remotivace slov. O. **Orgoňová** seznámila přítomné s kvantitativní charakteristikou galicizmů ve slovenštině. M. **Koncová** (JULŠ SAV Bratislava) v příspěvku *Názvy farieb a farebných odtieňov v slovenčine a francúzštine (stav, dynamika a komparatívne súvislosti)* podrobila analýze chromatickou terminologii v obou jazycích, přičemž se zaměřila na nejnovější trendy v pojmenovávání barev. Do problematiky keltských výpůjček v latině uvedl přítomné W. **Sowa** (Uniwersytet Jagielloński Kraków) referátem *Keltské výpožičky v latinčine*. Blok příspěvků druhého dne konference uzavřela X. **Činčurová** (FHPV UP Prešov) příspěvkem *Prírodný priestor a motív domova v Hečkovom Červenom víne a v Reymontových Sedliakoch*.

[262]Třetí den kolokvia byl zahájen příspěvkem *Jednojazyčné slovníky při výuce mateřštiny* autorem A. **Rangelovové**, Z. **Tiché** a Z. **Opavské** (ÚJČ AV ČR Praha), v němž byl představen zajímavý projekt dotazníkového průzkumu uživatele jednojazyčného výkladového slovníku. Další příspěvky byly zaměřeny na otázky úlohy výpočetní techniky v lingvistice. L. **Janovec** a P. **Kojzar** (PedF Praha) seznámili posluchače s využitím programu Concorde při tvorbě autorských slovníků. Referát V. **Benka** a A. **Rajčanové** (JULŠ SAV Bratislava) *Lokalizácia softvérových produktov* reprezentoval komplexní pohled na tuto problematiku, přičemž v popředí zájmu zůstaly otázky lingvistické. Dopolední blok byl zakončen referáty K. **Furdíka** (FEI TU Košice) *Automatické určovanie obsahu odborného textu* a J. **Ivaneckého** (FEI TU Košice) *Automatická fonetická transkripcia v slovenčine*.

Druhý dopolední blok byl věnován otázkám etnografie a dialektologie. J. **Zajonc** (Etnografický ústav SAV Bratislava) vyvolal značný zájem svým referátem *Tradičný názov ako východisko skúmania ornamentálnych motívov*, ve kterém se zaměřil na krajkové ornamenty. K. **Balleková** (JULŠ SAV Bratislava) podala v příspěvku *Z pradiarskej a tkáčskej terminológie* přehled prádelnických a tkalcovských termínů a hovořila rovněž o slovníku tkalcovského a prádelnického slangu, který v současné době připravuje. V příspěvku „*Normálne*“ či „*po slovensky*“ seznámila G. **Múcková** (FF UK Bratislava) posluchače s výsledky anketového průzkumu, který byl zaměřen na používání spisovného jazyka a nářečí.

Poslední blok zahájila W. **Mirowska** (Polský inštitút Bratislava) referátem *Podoby ženských priezvisk v poľských a slovenských nárečiach*, v němž se věnovala zejména porovnání přechylovacích procesů v polštině a ve slovenštině. B. **Vykypěl** (ÚJČ AV Brno) vystoupil s referátem *V rekonstrukci staropruské sociální terminologie (šlechtické tituly)*. Setkání mladých jazykovědců zakončila svým příspěvkem *Vzaimodejstvije rozličnych prijomov avtorskoj interpretacii frazeologizmov v gazetnyh tekstach (na materiale ukraino- i ruskoojazyčnoj pressy Ukrainy)* A. **Grigorašova** (Kyjev).

Je třeba vyzdvihnout, že setkání mladých jazykovědců probíhalo v otevřené a tvůrčí atmosféře, různorodé příspěvky byly prezentovány s velkým zaujetím, které se projevovalo též v živé diskusi. Plné znění příspěvků bude publikováno, tak jako v minulých letech, ve sborníku VARIA. Můžeme předpokládat, že sborník bude přínosný jak pro odborníky, tak i pro studenty a širší lingvistickou veřejnost.

[Naše řeč, ročník 81 \(1998\), číslo 5](#)